NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 18. junia 1853. *List 49.*

Kako naj si umni kmetovavec po vsih potih svojega gospodarstva gnoj množí.

Pretres zemeljnih gnojnih stvarí.

(Dalje.)

Razsipi ali šuta starega zidovja. Gnojna moč te šute obstojí v lugastih solèh, fosforokislem in ogelnokislem apnu in amoniakovih in solitarokislih solèh. Kolikor več ilovce in kolikor starejši ilovco ima šuta v sebi, toliko več ima ravno imenovanih gnojnih rečí v sebi, in toliko bolji gnoj je. Gotove skušnje učé, da ilovca v starem zidovju se sčasoma sila veliko gnojnih drobcov z zraka napije, zlasti amoniakovih, ki se v nji v solitarokisli soli spremené. Znano pa je, da amoniakne in solitarske solí rastljínam dobro teknejo, ker gnjilic, ki je v njih, lahko prekuhajo in sebi v živež obernejo.

Le malo žgana opéka (cegel), ktera rada razpade in se lahko sperstení, je razdrobljena ilovnati šuti enaka, tedaj dober gnoj; močno žgana opéka pa je bolj terdemu kamnju podobna, in kakor to, nima gnojne močí.

Apnéna šuta je enaka pešenemu, apnénemu laporu ali soldanu, ki se je z zraka gnojničosti napil; dosto obilo solitarokislih solí bo pa ta šuta takrat imela, ko je bila več časa z gnjilčnimi tekočinami, postavim, s scavnico v dotiki, kakor je apnéni omét (frajh) v hlevih, itd.

Cestni prah in blato. Ni vsako cestno blato enako dobro. Vrednost cestnega blata se ravná po lastnostih kamnja, s kterim cesto nasipajo. Je nasuto kamnje kremen, tudi prah njegov ni več vreden kakor drobni pesek; le tolikanj veči vrednost ima, kolikor več je njemu primešanega živinskega blata, ki se po cestah trosi. Že več so vredni ostanjki tistega kamnja, ki je lastnosti poljskega spata (kakor granit, beli kamen, porfír, bazalt), ker to kamnje vselej obderží nekoliko lugastih solí, apnjenika, fosforokisline itd., ktere stvarí dobro gnojijo, če po dežju in zraku tako kamnje v prah razpada. Prah apnjenika in tako cestno blato je nar bolji, ker je ravno toliko vredno kakor lapor in apno samo.

Smetí, pometene iz hiš, dvoriš, mestnih ulic itd. se smejo po vsi pravíci že prištevati slabemu mešanemu gnoju. Vsake baže dobra soderga se najde v takem gnoju. Kakošno veliko ceno imajo zaničevane smetí, vejo Belgiški kmetovavci nar bolje, ker oni pridno nabirajo po mestih tak gnoj, in ga polne ladje kupujejo iz Holandškega, da ga mešajo potem s cestnim blatom, s tičjekom „guano“ in z druzim gnojem in tako svoje pešene stepe preminjajo v rodovitne polja in lepe senožeti.

Blato iz grabnov, bajarjev in druzih vodotokov. Tudi vrednost tega blata ni povsod enaka, ker voda, ki ga popuša, zemlja, po kteri ta voda teče, in kraji odkodar se voda v grabne steka, preminjajo vrednost njegovo. Voda, ktera priteka iz rodovitnega bolj visocega polja, ali ktera teče skozi vasí ali mesta, donaša mnogo rodovitnih smetí; tako blato je kaj dober gnoj. Voda pa, ktera teče skozi gojzdne ali močirne kraje ali po nižavah in pešenih ravnínah, popuša le malovredno blato, kterega gnojna vrednost ni tolikšna, kakor jo nekteri cenijo. Jez sim več sort tacega blata preiskoval, pa sim v **100** funtih komaj **6** do **10** funtov rodovitne sperstenine, **1** funt ogeljnokislega apna in komaj **4** lote fosforokislega apna najdel. Nekteri mislijo, da černa farba tacega blata je dobro znamnje njegove rodovitnosti, — al zlo se motijo; tista njegova černa farba izvíra večidel iz černega železnega okisljanca in od oglja kisle sperstenine; — ti dvé rečí ste pa malopridni in celò škodljivi rastljinju. Živa priča tega so skušnje, da polje in senožeti, ki so bile gnojene čisto s takim frišnim blatom, so bile slabeji od poprej. Kdor hoče tako samo po sebi malovredno blato zboljšati, naj ga pomeša z žganim apnom ali laporom in večkrat premetovaje naj ga pustí na zraku tako dolgo ležati, dokler kisla sperstenína ne zgubí svoje kislíne in železni okisljanec (Eisenoxydul) se ne spremení v železni okisanec (Eisenoxyd, rijò), kar se spozná iz tega, da je celi kup rujavkaste farbe postal.

Kolikorkrat kmetovavec tako blato za polje ali travnike rabi, naj ga ima le za podlago, s ktero še drug živinsk ali rastljinsk gnoj meša. Potem jo bo dobro opravil. (Dalje sledí.)

Gospodarske skušnje.

Olje iz grojzdnih peškà.

Na Laškem delajo olje iz grojzdnih peškà takole: Sprešano grojzdje kuhajo, da peške iz njega dobé, ktere zmelejo v drobno štupo; ti štupi, mešaje jo v bakrenem kotlu, prilivajo tako dolgo vode, da se nobene kepe več ne kažejo v zmesi, potem zgrejejo kotel. Če se tako dobljeno testó v roki zmučka in se pri tem izmed perstov olje cedí, ga denejo na konopnéni ali žimnati pajkel in tako v prešo; preše se še enkrat zmelejo in še enkrat se ž njimi ravno tako ravna, kakor pervikrat. Iz **100** funtov frišnih peškà se dobí **10**, tudi **20** funtov olja za svečavo.

Ozír v stare čase.

Pad Carigrada 29. majnika 1453.

(Dalje.)

Turki so, nadušeni po besedah svojega preroka Mahomeda, večkrat poskušali Grekom Carigrad vzeti; enkrat so pred njegovim zidovjem celih sedem let ležali, in okrog ležeča polja sejali in želi, da so si živež preskerbeli.

O začetku mesca svečana leta 1453 pa spravijo iz Adrianopola sila težak top na pot proti Carigradu. Petdeset parov volov so vpregli; na vsaki strani je šlo 200 mož, da so ga prekuca varovali; spredej je bilo 50 kolarjev in 200 pionirjev, da so pot in mostove narejali. Dva mesca je prešlo, preden so top dva dní dalječ pripeljali. Karadšabeg, kteremu je bilo poveljstvo dano, je med tem severne in južne okolice Carigrada na bregu Ponta in Proponta v svojo oblast dobil. Mesendria, Anhialos, Bycon, tri ure od Carigrada ležeči turn sv. Štefana, grad Epibatos, vsi ti kraji so se mu udali; le Selymbria, zaupaje na svoje terdno ozidje, se mu ni hotla podvreči. Med tem pokončavanjem se je ljudstvo Carigrada med saboj prepiralo zavolj spoznavanja gerške in katoljške vere. Scer so se poprejšnje leto 12. grudna na videz zjedinili, da bi od katoljških knezov pomoč zoper Turke dobili; pa ogenj cerkvenega razdvojenja je pod pepélom tlel in se pri tej priložnosti vplamenil. Tedaj ste vstale dve stranki: katoljška, ktere glava je bil cesar, in gerška pod vodstvom takrat naj mogočnejšega admirala Nataras-a, ki se je prederznul rêči, da raj v mestu turški turban kakor latinski klobuk gleda. Namest da bi se bili zjedinjeni Turkom v bran postavili, so Greki in Latinci (rimski katoličani) eden drugemu nasprotovali. Tako je post minul.

V petek po veliki noči, 6. aprila, pride sultan Muhamed s svojo armado pred mesto, se všotori za berdom pred vratmi Kaligaria, in mesto obda od lesenih do zlatih vrat. Velki top je bil pred vrata Kaligaria postavljen, potem pa, ker so bila novo vterjena vrata premočna, pred vrata sv. Romana pripeljan, od kterega so ime dobile, ki ga še dandašnji imajo. Zraven tega topa, ki je po 12 centov teške krogle (kugle) metal, sta bila še druga dva, ki sta poldrugi cent teške krogle metala in razdiranju velkega pot pripravljala. Dvé uri so potrebovali, preden so ga nabili, in čez dan so ga le sedemkrat zažgali; osmibart je že pred zorom zagromel v znamnje napada. Pa kmalo se je razpočil in je raztergal ogerskega topničarja Orbana, svojega stvarnika. Spet je bil popravljen, da se je rabiti mogel, in je sedemkrat na dan v zidovje teške skale metal, — pa mojstra ni bilo več, ki je z njim dobro ravnati vedil. Zdaj pride v tabor k Muhamedu poslanec Ivan Hunyady, ki je pred poldrugim letom s sultanom triletno pomirje sklenul. „Hunyady“ — govorí poslanec — „je deržavno oblast Ladislavu izročil; kar je obljubil, ne more več spolnovati; tedaj Muhamedu pismo pomirja nazaj pošle, in tirja svoje; z ogerskim kraljem naj sultan storí, kar mu je drago“. Ko ti poslanec gleda, kako nerodno topničar velki top rabí, se mu smeja, in ga podučí, kako ga naj obrača, da bo dobro napredoval. Podučil ga je, da, ako hoče zid razsuti, mora enkrat pet do šest sežnjev na levo, potem pet do šest sežnjev na desno, in na zadnje še le v sredo streljati. Topničar ga vboga, in zidovje se v razvaline podera. Tako sta dva Ogra, en topničar, ki je velki top vlil, in en poslanec, ki je turškega topničarja streljati učil, k padu Carigrada svoje pripomogla.

Zraven velkega in obéh stranskih topov je bilo še mnogo srednjih in majhnih od lesenih do zlatih vrat nastavljenih. Serbski rudokopi iz Novoberda so pod zemljo jame kopali. Prederli so zemljo do mestnega rova, so luknje v pervi zid naredili in obleženim mnogo škode napravili. Štiri turne na kolesih so Turki proti zidovju pomaknili; na njih so bili mostovi napravljeni, da bi po njih do mestnih vrat priti mogli. Cela armada Turkov je štela čez 250.000 vojakov; 100.000 konjkov je stalo za taborom, 100.000 pešcov na desnem krilu do zlatih vrat, in 50.000 na levem, v sredi sultan s 15.000 Janičarov. Saganos-paša z nekoliko tisuč mož je stal na berdu za Galateo, na drugej strani Carigradu nasprot ležeče luke. Brodovje pod poveljstvom Baltaoghli-a je štelo 73 galej in čez 300 majhnih bark, z vsemi skupej 420 bark.

Tako moč in pripravo so imeli Turki.

V Carigradu je bilo oboroženih Gerkov 4973. Zraven teh je bilo še 2000 tujcov in 300 ali 500 Genuezarjev pod poveljstvom Ivana Longa, iz plemenite Giustinianske rodovine, na dveh galejah obleženim v pomoč poslanih. Cesar jim je bil hvaležen, in jih je bogato obdaroval. Izvolil je Longa za vodja tri sto mož, in mu otok Lemnos podariti zagotovil, ako bo Muhamed primoran se od mesta odtegniti. V luki je stalo le štirnajst bark za brambo mesta; tudi strelaštvo je bilo slabo. Greki scer niso mogli tako velikega topa, kakor so ga Turki imeli, sovražniku nasproti postaviti, ker so bili še tisti, kar so jih imeli, veliko preveliki, da so zidovje stresali in Gerkom več škodvali kakor pa koristili. In vonder so bili Gerki tako hudo razkačeni, ker se je njih naj veči top razpočil, da so hotli topničarja, ki ga je zažigal, k smerti obsoditi, ker so ga dolžili, da ga je bil Muhamed podkupil. Velike turne, ki so jih Turki proti mestu pomaknili, iz kterih so vojaki turn sv. Romana prekucnili, so Greki s posebnim gerškim ognjem eno noč zažgali; Muhamed je prisegel pri vsih prerokih, da bi ne bil nikoli verjel, da hudobneži v eni noči toliko storiti zamorejo. (Dalje sledí.)

Življenje slavnih Slovanov.

XIX.

Dolinar Tomaž.

△. S ponosom smemo Slovenci tega slavnega, preučenega moža, dohtarja pravíc, c. k. dvornega svetovavca in dosluženega učenika cerkvenih pravic visoke šole Dunajske, med svoje šteti. Dolinar (po domače Kuraltov Tomaž), od kterega so se tudi učeni drugih narodov marsičesa naučili, se je rodil v Dorfarjah, starološke fare na Krajnskem 11. grudna (dec.) 1760. Male šole je dognal izverstno ondi in v Trebižu (Tarvis) na Koroškem; leta 1772 je pa stopil v latinske šole Ljubljanske, kjer se je potem tudi modroznanstva in dve leti za duhovna učil — do leta 1782. Tega leta se premisli in se upoti na Dunaj, kjer l. 1786 pravoznanske šole tako slavno doverši, da ga že tretje leto po tem v ces. kr. šoli (akademíi) jutrovih jezikov na Dunaju za učenika natornih in osebujnih, občnoderžavnih in narodovih pravíc izvolijo. Ob enem je namestoval učenika cerkvenih pravíc v visoki šoli Dunajski. Leta 1789 je zamenjal pervo službo s službo očitnega ponavljavca zgodovino nemškega cesarstva in nauka najemskih in nemško-deržavnih pravíc v Terezianišču. Sedem let pozneje (1796) so ga poterdili za dohtarja pravíc, 1797 pa za pravega učenika zgodovine nemškega cesarstva, najemskih in nemškoderžavnih pravíc, ktero službo je poprej le začasno opravljal. Zahvalivši se (1801) za podeljeno službo učenika cerkvenih pravíc v visoki šoli Pražki zavoljo bolehanja, dobí (1805) ravno tako službo na Dunaju; 1810 ga izberejo tudi za učenika pravíc rimskih.

Tako je povikšavala Dolinarja, sina siromaških starišev, prebrisana glava od častí do častí. Ime Dolinarjevo je začelo po učenih bukvah, ki jih je modri mož spisoval, po vsem učenem svetu sluti. Nova velika čast ga doletí leta 1824. Iz posebnega spoštovanja njegove redke učenosti in mnogih zaslug v znanstvu ga imenuje presvetli cesar Franc I. pravega ces. kr. vladnega svetovavca. Pa to ni bila zadnja; še večjo je dospel. Ko mu je namreč cesar l. 1831 dovolil v pokoj iti, mu je dodelil s preveliko pohvalo za toliko zaslug tudi posebno čast pravega ces. kr. dvornega svetovavca.

Umerl je preučeni Slovenec 15. svečana (febr.) 1839 v 79. letu, zapustivši veliko svojih spisov učenim na korist, sebi in narodu svojemu pa na veliko veliko slavo. Počiva na pokopališču Maria-Encersdorfskem blizo Dunaja.

Zares redke so tako učene in razsvetljene glave, kakor je bila Dolinarjeva.

Ker ne dvomim, da bo učene Slovence, posebno pa pravoslovce mikalo vediti, kaj je učeni rojak vse napisal, naj naštejem na kratko imena spisov njegovih v izvirnem jeziku, kteri so pod izmišljenim ali pravim imenom, ali pa brez imena izhajali. Pod izmišljenim jih je 5 (Histor. und jurid. Abhandlungen). — Brez imena: „Erklärung des allg. teutsch. Lehenrechtes“, Wien 1793, — „Erklärung des teutsch. Staatsrechtes nach Pütter“, W. 1793, — „Erläuterung der teutsch. Reichsgesch. nach Pütter“, W. 1794, — dalje več zgodovinskih spisov, presoj in spisov pravoznanskih po raznih časnikih. — Pod pravem imenom: 1. „Erläuterung der teutsch. Reichsgeschichte“, W. 1801, 3 zvezki, — 2. „Codex epistolaris Primislai Otokari II. Bohemiae regis“, W. 1803, — 3. „Darstellung des Rechtes geistlicher Personen“, W. 1813, drugi natis 1817; — 4. „Handbuch des in Oesterreich geltenden Eherechtes“ 1813—18, — 5. „Erläuterung des §. 83 b. G. B. über Ehedispensen“ v Pratobeverovih „Materialien für Gesetzkunde“ (8. zvezkov W. 1814—1823), v kterih se še več drugih mičnih spisov Dolinarjevih nahaja: „Errichtung u. Umänderung der Benefizien“, — „Einrichtung der Civ. u. Milit. Seelsorge in den österr. Länd.“, W. 1822, (polatinčil Juranič 1824), — „Erläuterung des II. Hauptst. b. G. B §§. 93—122 (3. u. 4. Bd. des Eherechtes), W. 1835 itd. Od l. 1834 je dajal s Kudlerjem še dalje na svet Wagnerjev časopis „für österr. Rechtsgelehrsamkeit u. polit. Gesetzkunde“. — Vedno je marljivo delal, vès čas, kolikor mu ga je ostajalo, po knjižnicah stare bukve in rokopise pregledovaje, iz kterih je veliko imenitnega za nemškoderžavno in za cerkveno, pa tudi za austriansko zgodovino nabral. Zajemaje pa iz izvirov, je svojim spisom posebno ceno pridobival, zavoljo česar jih še dan danes jako čislajo. Tudi je 1811 pridno pomagal pri novem izdavanju občn. zakonika deržavljanskega, pokazovaje mnogoverstne napake v smislu in pregledovaje natis tako skerbno, da je od cesarja pismeno pohvalo dobil.

Novičar iz slavenskih krajev.

Od Sotle na Štajarskem 13. junia. —a— Prezgodej je svet trobil in dobro letino obetal. „Človek obrača, Bog oberne“. Ni zadosta, da nas veliko deža že nevoljne dela, ni zadosti, da je že 18. in 26. maja huda ura nas strašila in toča pobijala, ampak še nas je ojstreša šiba zadela. 10. dan popoldne priruši strašna nevihta, lomi drevje, hrame odkriva, toča ropoče, dež lije kakor iz odpertega neba, potoki nastajajo reke, derejo čez ceste, senožeti in polja, in v pol uri vkončajo vso upanje ubogega kmeta. Kako huda je bila ta ura, se lahko iz tega vidi: danes že šterti dan pride kmet in terdi, da je še več kakor za 30 voz od vode nanešane toče vidil. Naj več škode je toča naredila okoli sv. Eme, sv. Petra na Medvedovem Seli, pri Slatini in Rogatcu in dalje po Horvatskem. Kratko pred še nadepolni zeleni, zdaj pa suhi rujavi vinogradi so poderli vès up nesrečnim stanovnikom, kterim je tù težka ilovnata zemlja mačuha, ne pa blagodarna mati, in ki razun vina nič za prodajo ne pridelajo. Razun vinogradov, na ktere se tukajšni kmet naj bolj opira, ima le malo gojzdov, senožet in njiv; kruha komej za svojo hišo dovelj pridela, in veliko jih je, ki ga le malokdaj vidijo. Njih jélo je zato revno, in ni čuda, da scer mladi ljudi, posebno možki, pri tako pičlem živežu in teškem delu se naglo starijo. Revšina v nekterih krajih se mora viditi, da se verjame!

Iz Bistriške okolice na Notrajnskem 14. junia. —m— Kmetijska podružnica v Bistrici je 12. t. m. veselo slovesnost obhajala. Na povabilo svojega prečastitega predsednika gosp. dekana Antona Grašiča so se ti dan po večernici udje te podružnice z drugo množico ljudí v farovžu Ternovskem zbrali, pričakovaje, kaj da se ima zgoditi. Gospod predsednik besedo poprimejo, in v lepi slovenšini narpopred imenitnost in korist kmetijstva razlagajo. Kar imenitnost kmetijstva zadene, so iz sv. pisma in starih zgodb dokazali, kako da je Bog ljudí za delo vstvaril, da so že pervi ljudjé kmetovali, da so pametni možjé vsaki čas kmetíjo visoko čislali, in kako da si še dan današnji visoko postavljeni gospodje in clo možje iz cesarske rodovíne za čast štejejo, se s kmetijo pečati, in marljivo za-njo se poganjati. Iz tega, so rekli gosp. govornik, vsak lahko razsodi, kako kratke pameti so tisti, ki se svojega delavnega stanú sramujejo in se čez svoj častitljivi stan povzdigovaje po gospôsko živeti hočejo, in ker se delu odtegujejo, ki telesu in duši krepost dajè, život mehkužijo, in dostikrat tudi dušo pogubijo. — Korist, ki ga nam zemlja daruje, so dalje rekli gosp. predsednik, je nar bolj pošten, ker pri vsaki drugi obertnii, če eden dobí, pa drugi zgubí, blagodarna zemlja pa se nikdar ne pritoži, ako ji kaj odvzamemo.

Končavši krepki govor gosp. predsednik rečejo: V znamnje, kako naša kmetijska družba zasluge pridnih kmetovavcov spozná, je tukaj poslala krasno sreberno svetinjo, ktero imam izročiti gosp. Jakobu Samsa-tu v častni spomin njegovih zaslug o sadjoreji. Ko so lepo medaljo vsim pričijočim pokazali, so jo imenovanemu pridnemu kmetovavcu izročili.

Na to so sledili še nekteri drugi pomenki o kmetii, in na zadnje zmerna pa dobra južnica v znamnje bratovske ljubezni in nasprotne pomoči vsih družbenikov za povzdigo kmetijstva.

Zares je dan današnji velika potreba: zemljo k obilnišim pridelkom siliti, ker je tudi obložena z obilnišimi davšinami. Bog daj, da bi naša podružnica obilo dobrega storiti zamogla! Mnogo zaslug za Bistriško okolico si je pridobil spoštovani gospod, ki je bil pred nekimi leti tukej dušni pastir, zraven pa tudi krušni oče za sedanje čase. Kolikanj zaleže družini dobro zdravo sadje, ktero je bilo po prizadetvi tega gospoda zasajeno! koliko svetlih šestíc zdaj Premci iz Bistrice za sadje prinesó! koliko lepih dnarcov Ternovci in Bistričani zdaj prihranijo, ker namesto istrianskega vina dobro domačo kaplico pijejo od tert, ki so jih ti gospod zasadili in saditi poskerbeli. Še vedno se imé tega gospoda — s spoštovanjem imenuje, ki zasluži, da ga tudi „Novice“ imenujejo. Ti čislani mož je prečastiti gospod Peter Aleš, zdaj korar v Terstu. Bog daj več tacih mož povsod!

Imenovanega gospoda posnemati si iskreno prizadevajo sedanji gospod dekan v Ternovem prečastiti gosp. Anton Grašič, predsednik kmetijske podružnice v Bistrici, gotovo vredni te častí, ker njih poljodelstvo, njih vino- in sadjoreja je celi okolici v lep izgled in spodbadik vsim kmetovavcem. Med drugimi so oskerbeli verli gospod za šolsko mladost že vert za sadjorejo. Naj bi ti vert našim naslednikom dosti sadú rodil!

Od Kupe. 14. dan t. m. smo u Metliki zjutra ob 5. uri precej močan potres čutili, za kojega se pa vremenik kar nič zmenul ni. Zibal je ropot zemljo, kakor ljudi sploh terdijo, od severo-izhoda proti jugo-zahodu, brez da bil u naši okolici kje kak kvar učinul. Ravno ti dan smo vidili na jasnem nebu okoli solnca lep i jako velik, sedmerobojni mavrici podoben okrog, kterega si čemo, ako po splošni misli deževno vreme prerokuje, tem bolje u spominu ohraniti, ker smo preobilne moče že davno se naveličali. Skorej se ga človek ne vé spomniti, da bi bil, jedan mesec sèm, kaki dan brez dežja pretekel. I pred ko ne je ta preobilna moča tudi kriva, da se semtertje po naših nogradih še nerazcvetenih grojzdnikov neka plesnína poprijema, ako ni to tista grojzdna bolezen, ki je minulo leto po Laškem tako hudo razgrajala. Sam Bog varuj nas te nesreče, sicer ne bo treba na jesen od več let sèm praznih sodov nabijati.

Borovčan.

Iz Vinice na Dolenskem 14. junia. Danes se je pri nas zemlja hudo tresla; stari ljudi ne pomnijo tacega. — Letina pri nas prav dobro kaže; če nam jo Bog obvaruje, bo vino po 6 kr. bokal. — Povodinj je pri nas zmiraj velika: na Kupi se ni že od vsih svetnikov mlelo, kar je za mlinarje velika škoda. Z Bogom.

J. Berkopec.

Iz Ljubljane. Šneperško grajšino na Notrajnskem je te dní za 499.600 fl. sr. knez Schönburg-Waldenburg iz Nemškega kupil. — Včeraj je bil visoke častí vredni gosp. Juri Pavšek, korar in nekdanji učenik modroslovja, slovesno pokopan, ki je po dolgem bolehovanju v 70. letu svoje starosti 15. t. m. umerl. — V Piemontu so skušnje poterdile, da se dá iz šôte (Torf) lep papír delati. To je tudi za Ljubljano kaj!

Novičar iz mnogih krajev.

Po naj višjem sklepu od 15. t. m. se imajo 36 ali 37 let stari k brambovcem vzeti vojaki, ki pa sedaj v regimentu služijo, berž v reservo prestaviti, v kteri se sploh noben vojak ne smé čez svoje 45. leto obderžati. Dalje so cesar dovolili, da taki, ki so bili izpervega k brambovcem vzeti, so pa potem v take okoljšine prišli, da bi bili službe v regimentu oprosteni, se imajo naravnost posloviti. — C. k. ministerstvo je ukazalo, da na postajah železnice, kadar vozovi z ljudmí pridejo, ima prihodnjič na tablah očitno zapisano stati: kdaj je voz prišel, kako dolgo bo postal, in kdaj bo spet odšel; ta naprava je velike hvale vredna, da popotni saj natanjko vejo, kako dolgo se morejo muditi. — Deželni poglavar iz Milane grof Strassoldo je za deželnega poglavarja v Gradec, vitez dr. Burger pa iz Gradca v Milano prestavljen. — C. k. ministerstvo nauka je, kakor za bukve v slovenskih šolah tudi za bukve nemških šol pravopis določilo, v kterem imajo pisane biti: pravopís nemške abecednice in perve slovnice in berila ima za vodílo o tem veljati; na priliko: ß se ne bo več pisal, ampak ſs: daſs, Anlaſs Fluſs, Roſs itd,, v nekterih besedah se ima namesto ſs pisati s: Finſternis, Firnis itd, namesto ph se ima pisati f: Alfabet, Filoſof, — h se izpuša pri več besedah: Wirt, Turm itd., in še več druzih prememb. — Na Dunaj je ravno sedaj iz jutrovih dežel prišel španjski plemenitnik Ignaci Cepeda, ki je naslednik enega brata sv. Terezie, ktera je bila iz stare kastilianske rodovine Cepeda. — V Turčíi je še vse pri starem, ker rusovski car še ni zadnje besede govoril. Nar novejši telegrafno naznanilo iz Pariza pravi: da je kurír iz Petrograda rusovskemu poročniku naznanilo prinesel, da bo car, ako se Turk zadnji terjatvi ne vda, s svojo armado obsedel Moldavo in Vlahijo, da pa se samosvojnosti Turčije nikakor dotakniti noče. Ker je vsim drugim velkim vladam sedaj le na tem ležeče, da se Turčija ne razruši, ne bojo zavoljo tega vojske začele, če tudi Rusi omenjeni knežíi obsedejo, ker niste čisto turški deželi, ampak stojite tudi pod krilom (protektoratom) rusovskega cara. V tem miroljubnem duhu razjasnuje tudi Dunajski vladni časnik „Oest. Corr.“ sedanji stan rusovsko-turške zamote.

Šege narodske po Slovenskem.

Narekovanje v Liburnii (Istrii).

Zapisal J. V.

IV. Za otcem.

Čaće moj! nemila ja vaša sirota, čaće moj!
Ah dobri moj prijatelju, čaćko moj!
Kega san jaz sada zgubila, ćaće moj!
Ah čaće nemila ja vaša sirota, čaćko moj!
Ah ljubeznivi i prijaznivi čaće moj!
Kemu ste vi vaše sirote naručili, čaćko moj!
Ah drobne i malahne, dobri čaćo moj!
Nenaučene i nenavajene, čaćko moj!
Kemu ste ih vi naručili i priporočili, čaćo moj!
Ah ke su vam ostale, dragi čaćko moj!
Kako drevo odsečeno, čaćo moj!
Drobne i malahne, mili čaćo moj!
Kako odsečene grančice, čaćko moj!
Ah velo dobro moje, čaćo moj!
Moje i ovih drobnih sirotic, čaćko moj!
Ah nemila ja vaša sirota, čaćko moj!
Ki bi bil to nam rekal, čaćko moj!
Da čemo se mi u suzah umivati, čaće moj!
A našega dobrega otca zgubit, čaćko moj!
Ah velo naše dobro čaćo moj!
Ko smo mi nemile sirote zgubile, čaćko moj!
Kako čemo živeti brez našega otca, čaćo moj!
Aš se svake sirotice, mili čaćo moj!
Med svetom poznaju, dragi čaćko moj!
Ah i vaše te se poznati, čaćo moj!
Aš te nas tuja vrata po petah tuči, čaćo moj!
Ah tuja tujica, ljubeznivi čaćo moj!
Če nas nemilostivo vadit i učit, čaćko moj!
A kako dobro bi bilo, serdačni čaćo moj!
Od vas još nauka primati, čaćko moj!
Bimo bili svagde bolje i lepše živeli, čaćko moj!
Ma smo drobne i nenaučene, čaće moj!
Ah nemile mi vaše sirotice, čaćko moj!
Ah ni to vaša bivalica, čaćko moj!
Da se vi nečete na nas obazret, čaće moj!
Ma se nečete suda na vaše sirote obazret, čaće moj!
Aš vam je nuja serce oklopila, čaćo moj!
I sve su se vam ranice zagvile, čaćko moj
A su se vašim nemilim sirotam otvorile, čaće moj!
Ah mili i dragi čaćko moj!
Nečete se več na nas obazret, čaćo moj!
Ni na levo, ni na desno, mili čaćko moj!
Ah vas nečemo nigdar ogledati, čaće moj!
Aš če vas černa zemljica uživat, čaćko moj!
A vaše sirote te vas teško stradat, čaće moj!
Teško stradat i zabivat, čaćko moj!
Ah velo dobro mojo, dobri čaćo moj!
Ko je meni nemiloj oletelo, čaćko moj!
Ah nemile mi vaše sirote, čaćo moj!
Ah ljubeznivi in prijaznivi, čaćko moj!
Ah nigdar nepozabljeni in nezamerni čaćko moj! itd.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*